

5. Enders J. Differenzierung im deutschen Hochschulsystem // Handbuch Wissenschaftspolitik. 2016. P. 503–516. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-658-05455-7_29
6. Hüther O., Krücken G. Higher Higher Education in Germany – Recent Developments in an International Perspective. Springer, 2018. doi: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-61479-3>
7. Kaina V. Deutschlands Eliten zwischen Kontinuität und Wandel. Empirische Befunde zu Rekrutierungswegen, Karrierepfaden und Kommunikationsmustern // Aus Politik und Zeitgeschichte. 2004. P. 8–16.
8. Konietzka D. Berufliche Ausbildung und der Übergang in den Arbeitsmarkt. Bildung als Privileg. Springer, 2010. P. 277–304. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-531-92484-7_10
9. Kreckel R. Die Forschungspromotion. Internationale Norm und nationale Realisierungsbedingungen // Der Dokortitel zwischen Status und Qualifikation (IFQ-Working Paper, no. 12/2012). 2012. P. 141–160.
10. Kreckel R. On Academic Freedom and Elite Education in Historical Perspective: Medieval Christian Universities and Islamic Madrasas, Ottoman Palace Schools, French Grandes écoles and 'Modern World Class Research Universities' // SSRN Electronic Journal. 2017. doi: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3081429>
11. Morkel A. Die Universität muss sich wehren. Ein Plädoyer für ihre Erneuerung. Darmstadt, 2010.
12. Hoffmann D., Neumann K. Ökonomisierung der Wissenschaft: Forschen, Lehren und Lernen nach den Regeln des „Marktes“. Beltz, 2003.
13. Fuchs P. Hochschulen in Trivialmaschinen // Taz Archiv. 2002. P. 15.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук, професор Гриньова В. М.
Дата надходження рукопису 26.07.2018*

Черкашин Сергій Володимирович, кандидат філологічних наук, доцент, кафедра німецької філології, Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди, вул. Валентинівська, 2, м. Харків, Україна, 61000
E-mail: tscherkaschin@ukr.net

УДК 378.001

DOI: 10.15587/2519-4984.2018.140642

АНАЛІЗ ДОСВІДУ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ВИРІШЕННІ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ В ОСВІТІ Й НАУЦІ

© С. В. Толочко

Проаналізовано нормативні документи Європейського Союзу в галузі освіти й науки щодо першочергових цілей для створення європейського простору вищої освіти та поширення європейської системи вищої освіти у світі, у тому числі й Рамкову програму ЄС щодо оновлених ключових компетентностей та встановлення Європейської кваліфікаційної структури для можливості отримати освіту упродовж життя. Означена необхідність об'єднання в рамках навчання протягом життя освіти на всіх рівнях, визначення процесів, стратегій та планів, що стосуються молоді, працевлаштування, соціальної інтеграції і політики досліджень у цій галузі. Указано на важливість забезпечення автономності університетів у розробленні навчальних програм та виборі форм навчання, сприяння розвитку загальних компетентностей. Названо основні вимоги Стратегії розумного, стійкого і всеосяжного зростання «Європа 2020», подано результати досліджень щодо знань, навичок і компетентностей майбутніх фахівців, затребуваних Європою 2030 року й надалі. Розглянуто ключові тенденції політики ЄС у сфері освіти та культури, програма ЄС «Еразмус +» та участь України в реалізації ініціативи ЄС «Східне партнерство», покращення міжкультурного розуміння, громадянської участі та етичної свідомості, а також забезпечення справедливого доступу до вищої освіти у згуртованому та інклюзивному суспільстві. Світовим, у тому числі і Європейським простором вищої освіти, досвідом розв'язання освітніх проблем підтверджено тезу про важливість інтеграції компетентностей усіх типів, оскільки кожна з них сприяє успішному життю в суспільстві, що будується на знаннях. Підсумовано, що загальні знання мов, освіченість, здібність до кількісного мислення та обізнаність у сфері інформаційних і комунікаційних технологій – це необхідна основа для навчання, а навчання заради здобуття знань включає всю освітню діяльність. Визначено заходи та виокремлено цілі щодо забезпечення всебічного та сталого розвитку, соціальної єдності й подальшого піднесення демократичної культури країн Євросоюзу. Для послідовного розвитку Європейського простору вищої освіти необхідно інтенсифікувати міждисциплінарне та транскордонне співробітництво, а також розвивати інклюзивний та інноваційний підходи до навчання та викладання

Ключові слова: *ключові компетентності, інтеграція систем освіти й науки, Європейські кваліфікаційні норми*

1. Вступ

Важливе значення у посиленні інтеграційних процесів у Європі має Європейський Союз (ЄС). Представники країн ЄС, у тому числі й університетів та громадських організацій, усвідомлюючи відповідальність освіти й науки перед суспільством, що безупинно розвивається, започаткували, а згодом і продовжили традицію проведення спільних конференцій, зустрічей. Дані зібрання спрямовані на підвищення конкурентоздатності Європейського простору вищої освіти, створення єдиних концепцій та запровадження спільних кваліфікацій. Для розроблення стратегії співробітництва та узгодження дій 1976 року було створено постійно діючий Комітет освіти держав – членів ЄС, під егідою якого функціонують Європейський інститут виховання і соціальної політики (Париж) та Бюро співробітництва у сфері виховання (Брюссель).

«Розширення та визнання набутих знань, професійних навичок та рівня компетентності громадян мають важливе значення для розвитку особистості, конкурентоспроможності, підвищення рівня зайнятості та соціальної згуртованості в рамках Європейського Співтовариства» [1].

2. Літературний огляд

Болонська, Сорбонська, Брюссельська, Маастрихтська декларації, Лісабонська Конвенція, Берлінське, Бергенське, Лондонське, Празьке, Львівське комюніке Європейської Комісії поглиблювали взаємну інтеграцію систем освіти й науки країн Євросоюзу та виробляли спільні принципи, положення, концепції подальшого розвитку. Так, у [1] сформульовано першочергові цілі для створення європейського простору вищої освіти та поширення європейської системи вищої освіти у світі; у [2, 3] визначено основні компетенції для навчання протягом усього життя та встановлення Європейської кваліфікаційної структури з метою можливості отримати освіту упродовж життя; метою [4] є сприяння об'єднанню в рамках навчання протягом життя освіти на всіх рівнях, визначення процесів, стратегій та планів, що стосуються молоді, працевлаштування, соціальної інтеграції і політики досліджень у цій галузі. Забезпеченню автономності університетів у розробленні навчальних програм та виборі форм навчання, розвитку загальних компетентностей присвячене [5], основні вимоги Стратегії розумного, стійкого і всеосяжного зростання «Європа 2020» розкриті в [6]. Результати досліджень щодо знань, навичок і компетентностей майбутніх фахівців, затребуваних Європою 2030 року й надалі, подано в [7]. Рамкову програму оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя проаналізовано у [8]. Ключові тенденції політики ЄС у сфері освіти та культури, програма ЄС «Еразмус +» та участь України в реалізації ініціативи ЄС «Східне партнерство» розглянуто в [9], покращення міжкультурного розуміння, громадянської участі та етичної свідомості, а також забезпечення справедливого доступу до вищої освіти у згуртованому та інклюзивному суспільстві означено в [10]. Досвід імплементації європейських норм в освітній процес вітчизняної системи освіти подано в [11, 12],

у тому числі міжнародних проектів за програмою TEMPUS, що стосувалися впровадження Європейської кредитно-трансферної системи [13].

Проте аналіз європейської практики вирішення сучасних освітніх проблем для подальшої імплементації міжнародних норм в освітній процес вітчизняної системи освіти, зокрема виконання Законів України «Про освіту», Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020, залишається малодослідженим.

3. Мета та задачі дослідження

Мета дослідження – здійснити аналіз досвіду Європи у вирішенні сучасних освітніх проблем для подальшого визначення та розвитку ключових компетентностей у вітчизняній освіті й науці в умовах реформування освіти.

Для досягнення мети були поставлені наступні задачі:

– проаналізувати прийняті спільні декларації, резолюції країн Євросоюзу щодо визначення ключових компетентностей, узгодження дій, вироблення положень, концепцій подальшого розвитку освіти й науки;

– визначити заходи, які необхідно запровадити на рівні ЄС, для підвищення привабливості й забезпечення інноваційності сфери освіти;

– виокремити цілі щодо забезпечення всебічного та сталого розвитку, соціальної єдності й подальшого піднесення демократичної культури країн Євросоюзу для імплементації європейських норм в освітній процес вітчизняних закладів освіти.

4. Теоретико-методичні аспекти обґрунтування структурно-системного аналізу визначення сучасних ключових компетентностей у світі

«Європейський процес, завдяки його особливим досягненням упродовж останніх декількох років, стає дедалі відчутнішою і значимішою реальністю для Європейського Союзу та його громадян...

«Європа знань» є нині широко визнаним незамінним фактором соціального і людського розвитку, а також невід'ємною складовою зміцнення та інтелектуального збагачення європейських громадян, оскільки саме така Європа спроможна надати їм необхідні знання для протистояння викликам нового тисячоліття разом із усвідомленням спільних цінностей та належності до єдиної соціальної і культурної сфери» [1].

За більш ніж сорок років Європейський Союз спільними зусиллями його членів зумів створити потужну освітню систему й забезпечити її стабільність низкою чинних нормативно-правових документів, серед яких основними, на нашу думку, є Звіт «Ключові компетентності для навчання протягом життя. Європейська довідкова система», проект TUNING, Стратегія розумного, стійкого і всеосяжного зростання «Європа 2020», Рамкова програма оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя тощо.

5. Результати дослідження

Так, Звіт «Ключові компетентності для навчання протягом життя. Європейська довідкова

система» (розроблена Європейською Комісією 2005 р.) [2, 3] став результатом робочих засідань представників країн Євросоюзу (Лісабон, 2001). Він визначив вісім ключових компетентностей для навчання впродовж життя: (фундаментальні) навички рахування та письма; базові компетентності в галузях математики, природничих наук і технологій; іноземні мови; ІКТ-навички й використання технологій; уміння навчатися; соціальні й підприємницькі навички; загальна культура.

Завданням проекту TUNING «Тюнінг» («*Tuning of educational structures in Europe*»/«Гармонізація освітніх структур у Європі»), який діє із 2000 року і понині, було запропонувати конкретний підхід до впровадження Болонського процесу на рівні вищих навчальних закладів і галузей знань, забезпечити автономність університетів у розробленні навчальних програм і виборі форм (е-навчання, дистанційне, змішане). Результати навчання подаються у вигляді компетентностей, які поділяються на *спеціальні предметні (фахові)* та *загальні*. Хоча проект «Тюнінг» визнає важливість формування та розвитку спеціальних предметних знань і навичок як основи університетських програм на здобуття ступеня, він підкреслює, що також необхідно розвивати загальні компетентності. У проекті розрізняють три *типи загальних компетентностей*: *інструментальні*: когнітивні (пізнавальні), методологічні, технологічні, лінгвістичні; *міжособистісні*: індивідуальні здатності типу соціальних навичок (соціальна взаємодія та співпраця); *системні* (здатності, уміння та навички, що стосуються систем у цілому (посидання розуміння, сприйнятливості та знань); потрібні попередньо надбані інструментальні й міжособистісні компетентності) [5].

2008 року перелік загальних компетентностей, розроблений у рамках даного проекту, розширився до таких 30 основних [13]:

– *інструментальні*: здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу; застосування знань на практиці; планування свого часу; знання і розуміння предметної та професійної галузі; усне та письмове спілкування рідною мовою; комунікація іноземною мовою; використання інформаційних і комунікаційних технологій; проведення досліджень на означеному рівні; навчання та самоосвіта; пошук, обробка й аналіз інформації;

– *міжособистісні*: здатність до критики й самокритики; міжособистісне спілкування і взаємодія; мотивування людей на рух до загальних цілей; праця в міждисциплінарній команді; взаємодія в міжнародному середовищі; спілкування з експертами з різних галузей знань; готовність поважати погляди представників інших культур; розуміння гендерних відмінностей і враховування гендерного фактору у професійній діяльності, дотримання етичних принципів;

– *системні*: здатність адаптуватися і діяти в новій ситуації; генерування нових ідей (креативність); вияв, класифікація і вирішення проблем; прийняття раціональних рішень; самостійна праця; розроблення проектів і управління ними; дотримання техніки безпеки; готовність брати ініціативу на себе; оцінювання й підтримка якості виконуваної роботи; цілеспрямованість у вирішенні доручених завдань і

виконання прийнятих зобов'язань; прихильність до збереження навколишнього середовища; соціальна і громадянська відповідальність.

Єврокомісією також розроблена *Стратегія розумного, стійкого і всеосяжного зростання «Європа 2020»* (2014) для забезпечення стабільного інтелектуального зростання та інтеграції, яка підтримує збільшення інвестицій в освіту, дослідження та інновації у фінансових рамках 2014–2020 років. На думку її авторів, освіта, перепідготовка та навчання мають відбуватися без відриву від виробництва, тобто передбачене активне використання можливостей дуальної системи навчання.

Даним документом було визначено пріоритетні заходи, які необхідно запровадити на рівні ЄС, а саме:

– розробити стратегічну програму досліджень у таких сферах: енергетична безпека, транспорт, зміна клімату й ефективність використання ресурсів, охорона здоров'я та старіння, екологічно чисті методи виробництва й управління земельними ресурсами;

– створити єдиний патент ЄС і спеціалізований патентний суд, модернізувати рамки авторського права і товарних знаків, поліпшити доступ малого та середнього бізнесу до захисту прав в сфері інтелектуальної власності;

– прискорити розробку і впровадження технологій, необхідних для вирішення зазначених у програмі завдань: «План розвитку цифрових технологій у Європі» призначений для прискорення широкого розвитку високошвидкісного Інтернету, надання можливостей участі в загальному цифровому комерційному просторі для приватних і юридичних осіб. Мета – розвиток стійкої економіки й отримання соціальних благ шляхом створення Загального цифрового ринку Євросоюзу, заснованого на високошвидкісному Інтернеті та спільних додатках із можливістю доступу всіх громадян ЄС;

– зміцнити й підтримувати подальший розвиток ролі інструментів ЄС для підтримки інновацій (наприклад, структурні фонди, фонди розвитку сільських районів, програма розвитку наукових досліджень, правила Інкотермс, SET-план), у тому числі за рахунок оптимізації адміністративних процедур для полегшення доступу до фінансування, особливо малих і середніх підприємств;

– сприяти розвитку партнерських зв'язків знань і зміцненню зв'язків у сфері освіти, бізнесу, наукових досліджень та інновацій, підтримувати розвиток підприємництва шляхом надання підтримки молодим інноваційним компаніям [6].

Школа підготовки студентів Оксфордського університету та Британський фонд розвитку інновацій NESTA провели спільне дослідження щодо того, які фахівці будуть затребувані 2030 року та які компетентності вони повинні мати для затребуваності на європейському ринку праці.

На думку експертів, для професій майбутнього будуть потрібні *навички й компетентності*, пов'язані з комп'ютеризацією та автоматизацією, а саме:

– здатність приймати рішення, аналізувати можливі втрати й вигоди від майбутніх дій;

– винахідливість, уміння генерувати ідеї, причому важлива не їх якість, а кількість, із яких штучний інтелект буде прораховувати можливі варіанти;

– уміння персоніфіковано навчати інших, або репетиторство. Педагоги, які здатні підібрати навчальну програму залежно від потреб роботодавців і можливостей студентів та скласти індивідуальний план навчання, стануть більш затребуваними на ринку освітніх послуг;

– уміння розуміти довгострокові результати навчання і вплив на них отриманої нової інформації;

– оригінальність (необхідність придумувати несподівані рішення для різного роду завдань і вміння по-іншому бачити реальність);

– творче мислення, адаптивність і вміння мислити (вони нині важливіші, ніж конкретні знання або навички, яким приділяється надмірна увага в початковому процесі, оскільки останні можуть бути легко замінені простими алгоритмами на основі штучного інтелекту й роботами, у той час як для опанування перших машинам знадобиться ще довгий час) [7].

Європейський парламент і Рада Європейського Союзу 17 січня 2018 року схвалили Рамкову

програму *оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя* [8]. Вони спрямовані на рівноправність і демократизацію суспільства, а також необхідність забезпечення широкого і сталого розвитку, соціальної єдності й подальшого піднесення демократичної культури.

Основними цілями Рамкової програми Європейського Союзу є:

– визначити ключові компетенції, необхідні для працевлаштування, посилення особистого потенціалу, активного громадянства й соціальної інтеграції;

– створити довідник для розробників освітніх політик, надавачів освітніх і тренінгових послуг, керівних кадрів закладів освіти, роботодавців, а також безпосередньо тих, хто навчається; підтримувати зусилля на європейському, національному, регіональному та місцевому рівнях задля сприяння розвитку компетентностей для навчання протягом усього життя.

Зіставляючи перелік і назви *ключових компетентностей*, визначених *Європейським Союзом*, аналітики створили їхню порівняльну табл. 1 [14].

Таблиця 1

Перелік і назви компетентностей, порівняно з попередньою редакцією

2006	2018
1. Спілкування рідною мовою (Communication in the mother tongue)	1. Грамотність (Literacy competence)
2. Спілкування іноземними мовами (Communication in foreign languages)	2. Мовна компетентність (Languages competence)
3. Математична компетентність та основні компетентності у природничих і точних науках (Mathematical competence and basic competences in science and technology)	3. Математична компетентність та компетентність у науках, технологіях та інженерії (Mathematical competence and competence in science, technology and engineering)
4. Цифрова компетентність (Digital competence)	4. Цифрова компетентність (Digital competence)
5. Навчання вчитись (Learning to learn)	5. Особиста, соціальна та навчальна компетентність
6. Соціальна і громадянська компетентність (Social and civic competences)	6. Громадянська компетентність (Civic competence)
7. Почуття ініціативності та взаємодії (Sense of initiative and entrepreneurship)	7. Підприємницька компетентність (Entrepreneurship competence)
8. Культурна впевненість і самовираження (Cultural awareness and expression)	8. Компетентність культурної обізнаності та самовираження (Cultural awareness and expression competence)

Паризьке комюніке (Париж, 25 травня 2018 року) міністрів, відповідальних за вищу освіту, укотре підтверджує виконання узятого обов'язку «розвивати політики, що заохочують заклади вищої освіти виконувати свою соціальну відповідальність, підтримувати їх у цьому та сприяють більш згуртованому та інклюзивному суспільству через покращення міжкультурного розуміння, громадянської участі та етичної свідомості, а також забезпечення справедливого доступу до вищої освіти» [10].

На основі здійсненого аналізу діяльності європейських інституцій автором було розроблено систе-

мно-структурну схему аналізу досвіду Європи у вирішенні проблем в освіті й науці (рис. 1).

Європейська практика вирішення сучасних освітніх проблем використана Міністерством освіти і науки України для подальшої імплементації міжнародних норм в освітній процес вітчизняної системи освіти, зокрема щодо виконання *Закону України «Про освіту», Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020*. Так, *Закон України «Про освіту»* (2017) виокремив 12 ключових компетентностей, необхідних сучасній людині для успішної життєдіяльності [11]. Порівняльний аналіз даних компетентностей представлений нами в табл. 2.

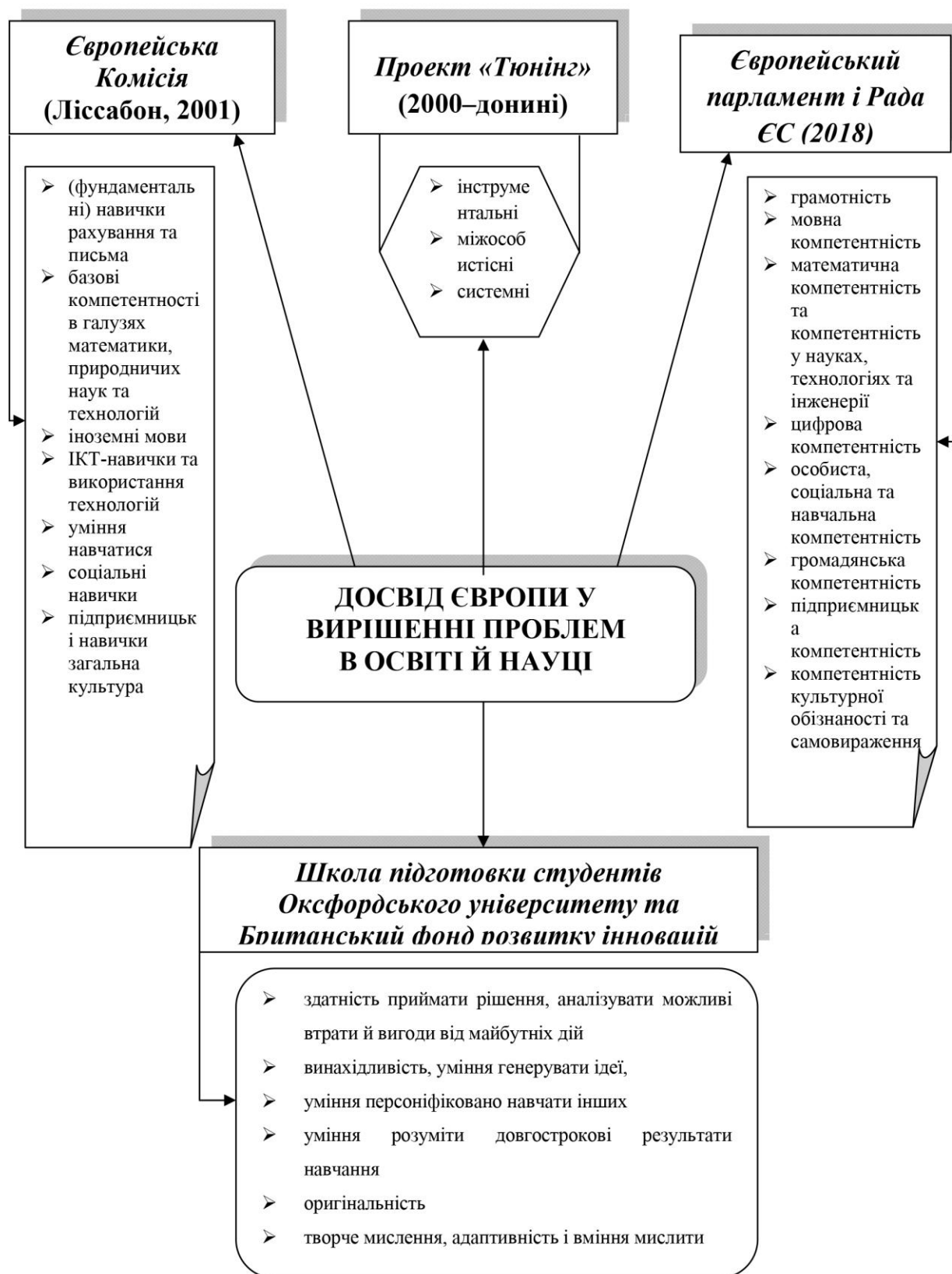

Рис. 1. Системно-структурна схема аналізу досвіду Європи у вирішенні проблем в освіті й науці

Таблиця 2

Порівняльний аналіз ключових компетентностей Закону України «Про освіту» та Рамкової програми оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя ЄС

Закон України «Про освіту» (2017)	Ключові компетентності ЄС на 2018 рік
1) вільне володіння державною мовою	1) грамотність
2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	2) мовна компетентність
3) математична компетентність	3) математична компетентність
4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій	
5) інноваційність	4) особиста, соціальна та навчальна компетентність
6) екологічна компетентність	
7) інформаційно-комунікаційна компетентність	5) цифрова компетентність
8) навчання впродовж життя	
9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей	6) громадянська компетентність
10) культурна компетентність	7) компетентність культурної обізнаності та самовираження
11) підприємливість та фінансова грамотність	8) підприємницька компетентність
12) інші компетентності, передбачені стандартом освіти	

Зіставлення *ключових компетентностей*, визначених вищевказаним Законом та ЄС, засвідчує вірність європейським принципам побудови освітньої системи, а також наступність політики України щодо виконання зобов'язань. Трансформація досвіду ЄС в українських реаліях відзначається певною конкретизацією понять, а то й набором специфічних ознак, властивих сучасному пострадянському суспільству, зокрема компетентність «громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей».

Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 (2018), створена з метою реалізації пріоритетних завдань *Стратегії розумного, стійкого і всеосяжного зростання «Європа 2020»* (2014), визначила людський капітал рушійною силою цифрової економіки. У зв'язку з цим формування інформаційно-цифрової компетентності (інформаційно-комунікаційна – Закон України «Про освіту») громадян набуває особливого значення. Завдяки використанню он-лайн та інших технологій громадяни можуть більш ефективно набувати знань, умінь та навичок у багатьох інших сферах (наприклад, вивчати мови, предмети, опанувати професії) [12].

Вищеозначений аналіз нормативних документів Європейського Союзу в галузі освіти й науки, що репрезентує думки експертів, науковців та викладачів-практиків, дає підстави стверджувати, що в сучасних умовах педагогічним і науково-педагогічним працівникам потрібно подолати вузькоспеціалізоване спрямування процесу навчання. Щоб надалі розвивати Європейський простір вищої освіти, необхідно інтенсифікувати міждисциплінарне та транскордонне співробітництво, а також розвивати інклюзивний та інноваційний підходи до навчання та викладання.

6. Висновки

1. Проаналізовано прийняті спільні декларації, резолюції країн Євросоюзу щодо узгодження дій, вироблення положень, концепцій подальшого розвитку освіти й науки.

2. Розглянуто заходи, які необхідно запровадити на рівні ЄС, для підвищення привабливості й забезпечення інноваційності сфери освіти.

3. Виокремлено цілі щодо забезпечення всебічного та сталого розвитку, соціальної єдності й подальшого піднесення демократичної культури країн Євросоюзу для імплементації європейських норм в освітній процес вітчизняних закладів освіти.

Література

1. Європейський простір у сфері вищої освіти: Спільна декларація міністрів освіти Європи. Болонья, 19.06.1999. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_525
2. Про основні компетенції для навчання протягом усього життя: Рекомендація № 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 18.12.2006. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_975
3. Про встановлення Європейської кваліфікаційної структури для можливості отримати освіту протягом усього життя: Рекомендація Європейського Парламенту і Ради № 2008/C111/01. 23.4.2008. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_988/print1509974692923373
4. Communication from the Commission. Making a European Area of Lifelong Learning a Reality. Brussels, 2001. URL: [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/committees/cult/20020122/com\(2001\)678_en.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/committees/cult/20020122/com(2001)678_en.pdf)
5. Tuning Methodology // Tuning. 2018. URL: <http://www.unideusto.org/tuningeu/tuning-methodology.html>
6. EUROPE 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. URL: http://www.ceceurope.org/wp-content/uploads/2016/01/008-10_CSC_Briefing_EU_2020_Strategy.pdf

7. The future of skills employment in 2030 / Bakhshi H. et. al. 2017. URL: https://www.nesta.org.uk/sites/default/files/the_future_of_skills_employment_in_2030_0.pdf
8. ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. Brussels, 2018. URL: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>
9. Ключові тенденції політики ЄС у сфері освіти та культури, програма ЄС «Еразмус +». URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/sectoral-dialogue/education>
10. PARIS COMMUNIQUE. Paris, 2018. URL: <http://www.ehea2018.paris/Data/ElFinder/s2/Communique/EHEAParis2018-Communique-final.pdf>
11. Про освіту: Закон України № 2145-VIII. 05.09.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
12. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки: Закон України № 67-р. 17.01.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80/page>
13. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.
14. Ключові компетентності для навчання впродовж життя 2018 – Цифрова компетентність. 2018. URL: dystosvita.blogspot.com/2018/01/2018.html?m=1

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук, професор Боголюбов В. М.
Дата надходження рукопису 12.07.2018*

Толочко Світлана Вікторівна, кандидат педагогічних наук, кафедра освіти дорослих, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, вул. Пирогова, 9, м. Київ, Україна, 01601
E-mail: svitlana-tsv@ukr.net

УДК. 364.442.2:044.14

DOI: 10.15587/2519-4984.2018.143308

PODNOSENIE JAKOŚCI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO W OTWARTEJ PRZESTRZENI EDUKACYJNEJ: POSZUKIWANIE NOWYCH TECHNOLOGII

© M. Mirowska

Artykuł jest poświęcony refleksjom teoretycznym, dotyczącym jakości szkolnictwa wyższego w otwartej przestrzeni edukacyjnej. Szkolnictwo wyższe to system prowadzący do osiągnięcia wykształcenia wyższego oraz uzyskania stopni naukowych. Obecnie brakuje jasno sprecyzowanego podejścia do szkolnictwa wyższego, zarówno w kwestii kształcenia studentów, jak i zarządzania uczelnią. System szkolnictwa wyższego jest bardzo skostniały. Nie ma menedżerów, a oczekuje się od rektorów, ci od dziekanów, kolejno od nauczycieli akademickich pozyskiwania środków finansowych z innych źródeł niż z dotacji z budżetu państwa, łączenia biznesu i otoczenia zewnętrznego w środowisku lokalnym, regionalnym czy globalnym.

Istotne wydaje się identyfikowanie (zagospodarowywanie) miejsc w przestrzeni edukacyjnej szkoły wyższej, sprzyjających głównemu beneficjentowi usług edukacyjnych, czyli studentowi osiągnięcie celów edukacyjnych (i nie tylko) oraz podnoszenie jakości szkolnictwa wyższego. Każda uczelnia (budynek) znajduje się w jakimś otoczeniu (lokalnym, regionalnym) oraz posiada swój kapitał społeczny, a stanowią go studenci i kadra. Powstaje pytanie w jaki sposób w przestrzeni szkoły wyższej zagospodarować dostępne środki (pomnożyć je) z korzyścią dla studenta/absolwenta w kierunku wzbogacania jakości funkcjonowania uczelni w samorządnej społeczności lokalnej/regionalnej.

Zainteresowanie autorki koncentruje się na metodzie Case Management jako technologii podnoszącej jakość szkolnictwa wyższego wykorzystanej w przestrzeni edukacyjnej szkoły wyższej. Wykorzystanie metody Case Management w przestrzeni szkoły wyższej to opracowanie technologii zarządzania usługami uczelni dla studenta/absolwenta w wymiarze jednostkowym (student/absolwent), ale także określenie organizacyjnych możliwości (uczelni) oraz społecznych/środowiskowych zasobów.

Formuła ta wpisuje się w przeprowadzaną w Polsce reformę Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zakładającą wzmacnianie uczelni regionalnych w Polsce równych szans

Słowa kluczowe: Case Management, zarządzanie, szkolnictwo wyższe, uniwersytet, środowisko uczenia się, technologia

1. Wprowadzenie

Szkolnictwo wyższe to system prowadzący do osiągnięcia wykształcenia wyższego oraz uzyskania stopni naukowych. Wykształcenie to możliwe jest do uzyskania w uniwersytecie, uniwersytecie technicznym (politechnika) lub w innych ośrodkach szkolnictwa

wyższego. Pojęcie wykształcenia wyższego obejmuje skończenie studiów wyższych (po szkole średniej) oraz dalsze studia lub badania prowadzące do uzyskania stopnia naukowego. Polski system szkolnictwa wyższego regulują zapisy Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym [1]. Systemy szkolnictwa